15

ఊబి

భూస్వామ్య వ్యవస్థలో అర్థబలం కంటె అంగబలం గొప్పది. అందుకే ఆ వూళ్ళో రంగయ్య కంటె రాఘవయ్యగొప్పాడు. అలాగని రాఘవయ్యకు అర్థబలం లేదని కాదు. రంగయ్యకు లేని మరో అర్హత రాఘవయ్యకు అదనంగా వుందనిమాత్రమే దీని అర్థం.

గ్రామీణ సమాజంలో ఏదో ఒక వర్గం, దాని సంఖ్యాబలాన్నిబట్టి ఆధిక్యతని నెరపుతూ వుంటుందని సామాజిక అవగాహన వున్న ఏ సామాన్యుడికైనా అర్థమవుతుంది. ఆ వర్గం ఆర్థికంగానూ పైమెట్టులో వుంటే ఇహ చెప్పాల్సిన అవసరమే వుండదు. రాఘవయ్య అలాంటి వర్గానికి ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్నాడు. నాయకత్వాన్ని ధరిస్తున్నాడు.

రంగయ్యకి పక్క పట్నంలో బంగారం వ్యాపారం వుంది. దాని చాటున వడ్డీ వ్యాపారం కూడా సాగుతోంది. అతని వ్యాపారానికి, ఆ మాటకొస్తే ఏ వ్యాపారానికైనా సరే, గిరాకీని పండించే పెద్ద చేయి ఒకటి వెనక వుండాలి. అందుకు రంగయ్యకు రాఘవయ్య అవసరం.

రాఘవయ్య భూస్వామి. ఆ వూరికి మోతుబరి. అతని చేతికింద బతికే సన్నకారు రైతులూ, పేద కూలీలూ ఎందరో వుంటారు. వాళ్ళకిఅవసరం అయినప్పుడు ఆర్థికంగా ఏదో కాస్త సాయపడుతూ వుండాలి. ఆ సాయం తన జేబులోంచి చేసేటంతటి అవివేకి కాదు రాఘవయ్య. వాళ్ళఅర్హతల్ని బట్టి, తన అనుకూలాన్ని బట్టి,రంగయ్యకు సిఫార్స్‌చేసి పంపిస్తూ వుంటాడు. అందుకు రాఘవయ్యకి రంగయ్య అవసరం.

ఇలా ఉభయతారకం అయిన వారి మైత్రి మూడు నోట్లు, ఆరు జప్తులుగా అభివృద్ధిచెంది బలపడుతోంది. అంతకు రెట్టింపుగా ఆ వూళ్లోని పేద రైతాంగం కూలీలుగా మారిపోతూనే వున్నారు. అదుగో, ఆ దశకు దగ్గర పడ్డ వాడే పద్దయ్య.

మేడు పట్టిన ఆ రైతు, కాడి మోసి వాడిపోయిన ముసలెద్దులా బక్కచిక్కి, అరిగిన జీవితం, తరిగిన వయస్సూ మూర్తీభవించిన ముసలి పీనుగులా రాఘవయ్య ఇంటి ముందు నుంచుని వున్నాడు. రాఘవయ్యేమో మాంచి హడావిడిలో వున్నాడు. హడావిడంటే అంతా ఇంతా కాదు. అసలు అదంటే ఏవిటో ఆలోచించటానికి కూడా అరక్షణం తీరిక లేనంత హడావిడిగా వున్నాడు.

అమెరికాలో వైద్యం చదువుతోన్న ఓ అల్లుణ్ణి నాలుగు లక్షలకు కొనుక్కుని కన్యాదానం చేయబోతున్నాడు. పెళ్లేమో ఆ మర్నాడేనాయె! ఎన్ని ఏర్పాట్లు చేసుకోవాలి! పైగా రామినాయుడు తన కూతురికి రెండు లక్షలే కట్నం యిచ్చేడు. మరి అతని హోదా యెక్కడ? తన హోదా ఎక్కడ? రామినాయుడి కూతురి పెళ్ళి వూరందరి పెళ్ళిలా జరిగింది. మరి తన యింట్లో పెళ్లి ఏ విధంగా చూసినా అంతకంటె చాల గొప్పగా వుండాలి. అందుకే - మానసికంగానూ, శారీరకంగానూ కూడా చాల బిజీగా వున్నాడు రాఘవయ్య. ఎంత బిజీగా ఉన్నా పబ్లిక్ రిలేషన్స్ పాడుచేసుకోడతను. అందుకే పరుగెత్తుకొచ్చేడు పద్దయ్యను చూడ్డానికి.

అరగంటనించీ అంగలారుస్తూ నుంచున్నవాడు రాఘవయ్య ఎదురు పడగానే చూడ్డానికే చచ్చేంత సిగ్గు పడిపోయాడు పద్దయ్య. అందుకు కారణం లేకపోలేదు.

* * *

"అమ్మాయిపెళ్లికి సొమ్ము అవసరం అయ్యేట్టుంది. ఆ బాకీ జమకట్టెయ్యి పద్దయ్యా"

పది రోజుల క్రితం పద్దయ్యను పిలిపించి అడిగేడు రాఘవయ్య.

"నా దగ్గిర పైసాలేదు బాబయ్యా. అయినా తమరికి జరూరు అంటున్నారు. గాబట్టి ఎక్కడయినా తిప్పలు పడతాను. ఎంతయిందో సెప్పండి" అడిగేడు.

కాగితాలు తీసి ఏదో లెక్కలు కట్టి-

"రంగయ్య నుంచి నోటు బదిలీ చేసుకునే రెండేళ్లు కావస్తోంది. అసలు, వడ్డీ కలిపి పది వేలయింది."

పద్దయ్యకు పై ప్రాణాలు పైనే పోయాయి.

"అదేంటి బాబయ్య. రంగయ్య సావుకారు అన్నాయం సేత్తాడనేగదా తమరు బదిలీ సేసుకుంది. కంచే సేను మేసేత్తే..."

"ఆపవయ్యా నీ సామెతలూ నువ్వునూ... భూమి జప్తు చేస్తున్నాడు కాబట్టి, నేనైతే తీరిగ్గా తీర్చుకోవచ్చని ఆ మాత్రం సాయం చేసేను. అదీ తప్పే...."

"తఁవరన్నదేంటంటే..."

"చాల్లేవయ్యా చెప్పొచ్చావు? అప్పుడవసరం. అప్పటిది బదిలీ చేయించుకొమ్మని కాళ్లావేళ్లా పడ్డావు. నువ్వే చావు చస్తావో నా కదంతా అనవసరం. నాకు వెంటనే పైకం కావాలి" అని లోపలికెళ్లిపోయాడు రాఘవయ్య.

పద్దయ్య కాళ్లు ఊబిలో దిగబడి పోతున్నట్టు భారంగా నడిచి యింటికి వెళ్లేడు. ఒకరిద్దరు యువకులు దార్లో విషయం అడిగి తెలుసుకుని-

"ఇలా ఊరుకుంటే కాదు. పంచాయితీలో పెట్టాలి" అని సలహా యిచ్చేరు.

"పంచాయితీ ఎక్కడిది బాబూ. అది మాత్తరం ఆయన జేబులోది గాదూ?" అన్నాడు. అయినా విన్నారు కాదు. పద్దయ్యను ఎగదోసి పంచాయితీకి పంపించేరు.

తగువు విచారణ కొచ్చింది.

ఊరు తగలబడిపోతున్నా పట్టించుకోని నీరో ప్రభువులుకూడా ఆ రోజున అక్కడ హాజరయ్యేరు.

"అసలు జరిగిన గొడవేంటి?" భుజంమీద కండువా సర్దుకుని, చుట్ట అంటించుకోడానికి కొస కొరికి ఉమ్మేయటంలాంటి ప్రాధమికచర్య ముగించి ప్రారంభించేరు సర్పంచ్ గారు.

"అదో పెద్దకథ..." అంటూ మొదలెట్టబోయేడు రాఘవయ్య.

"అలా వీల్లేదు. మొదట పద్దయ్యను చెప్పుకోనివ్వండి" అంటూ ఓ యువకుడు అభ్యంతరాన్ని తెలిపేడు.

"ఎవడు చెపితే ఏమయిందిరా పిచ్చోడా. సరే అలాగే కానీండి పోనీ... నువ్వే సెప్పరా పద్దయ్యా...

పద్దయ్య లేచాడు.

"అయిదేళ్ల కితమండి బాబయ్య, మా రెండోదాని పెళ్ళి సెయ్యాలని రాఘవయ్యబాబుని అయిదే లప్పడిగేనండి. ఆరేమో రంగయ్యకి సీటీ యిచ్చి పంపారండి. రంగయ్య బాబేమో పెళ్ళికి అంత సొమ్మెందుకు, మూడేలు సాల్తాయి లెమ్మన్నాడండి. నేనన్నానండి, అలాగ్గాదు బాబయ్యా, పెద్దదాని పురుడు గూడ ఇబ్బంది, అసలే తొలిసూలు కానుపూ, దానికి సారీ,సీరా పెట్టకమోతే బాగుండదు... దానికే అవుద్ది గదా బాబయ్యా మూడేలు, అన్నానండి. ఏదో కిందబెట్టి పైనబెట్టి అయిదేలూ సేతిలో బెట్టాడండి. అందులో ఏం రాసాడో అచ్చరం ముక్క రానోణ్ణి నాకేం తెల్సుద్ది సెప్పండి. యేలి ముద్దరేసానండి. తీరా పంటలమ్మి జమకడదామని

యెల్లేక అసలు ఎనిమిదేలు, ఒడ్డీ పదేనొందలూ లెక్క సెప్పేడండి. ఇదేం అన్యాయం బాబయ్యా అంటే, అదంతే నువ్వెట్టికెల్లిందే రాసానన్నాడు. ఆ పళంగా రాఘవయ్య బాబుతోటి మొరెట్టుకున్నానండి. ఆరేమో పరవాలేదులే. ఆ డబ్బు కట్టొద్దు. పెట్టుబళ్ళకి దాసుకో, అన్నాడండి. సరె లెమ్మని ఊరుకున్నానండి. రొండు నెల్ల తరవాత ప్లీడర్నోటీసిప్పించాడండి రంగయ్య సావుకారు! నోటొదిలించుకోకపోతే బూఁవి జప్తు సేత్తానన్నాడండి. ఇదేంటి బాబయ్యా. తఁవరేదో సూసుకుంటాఁవన్నారని ఊరుకున్నానని ఆ మారాజుతో మొరెట్టుకున్నానండి. ఆరేమో రంగయ్యమీద మండిపడిపోయి. యెదవ సావుకారు బుద్ధి పోనిచ్చుగున్నావు గాదు. ఏమైనా సరే అయిదేలకీ నయాపైసా గూడ ఎక్కువియ్యొద్దు. ఏం సేత్తాడో సూద్దాం. అంతగా లేదంటే ఆ నోటు నానే టాన్స్పరు సేయించుకుంటాను. తీరిగ్గా తీర్చుకుందువుగాని, అన్నాడండి. అన్న మారాజు అన్నట్టె సెయ్యాలి గదండి. ఉప్పుడేమో పదేలకి పైసా తగ్గేదిలేదు, ఇత్తావా సత్తావా అంటున్నాడండి. ఇదేం అన్యాయం సెప్పండి" అని ఆయాసం తీర్చుకున్నాడు పద్దయ్య.

సభలో పెద్ద గందరగోళం లేచింది.

రాఘవయ్య నిలబడి-

"వాడెంత ఇచ్చాడో,వీడెంతకి నోటు రాశాడో యీ తబిశీళ్లన్నీ నాకనవసరం. రంగయ్య ప్లీడరు నోటీసిచ్చేక నా దగ్గరికి పరుగెత్తుకొచ్చి ఆపదలో ఆదుకొమ్మని కాళ్లా వేళ్లా పడ్డాడు. అది అబద్ధమేమో అడగండి."

"అబద్ధవఁని నానన్నానా బాబయ్య"

"తీరిగ్గా తీర్చుకుందువుగాని. నోటు నే బదిలీ చేయించుకుంటానన్నానాలేదా?"

"ఆ మాటా జెప్పాగదండి"

"మరిందులో నేజ్జేసిన అన్యాయం ఏముంది? నోటు బదిలీ చేయించుకున్నప్పుడు, అందులో రాసిన సొమ్ము తగ్గించే ప్రశ్నేముంది?"

అవునంటె అవునన్నారంతా.

చివరకి అప్పు తీర్చాలనే తీర్మానం జరిగింది.

"సిల్లి గవ్వ చేతిలో లేదు. ఎట్టా తీరుత్తాను" అన్నాడు పద్దయ్య.

"సిల్లిగవ్వ లేకపోతే పొలం వుందిగా రాసెయ్యమనండి"

చివరికి అదే ఖాయం అయింది.

ఇంటికెళ్లేప్పటికి భార్య నిప్పు మీద ఉప్పురాయిలా పెటపెట్లాడిపోతోంది.

"ఎదిగిన ఆడపిల్లని ఇంట్లో పెట్టుక్కూకుంటే ఇలాగే వుంటుంది. దాన్తప్పేముంది."

సరిగ్గా ఈ సమయంలోనే గుమ్మం యెక్కేడు పద్దయ్య.

"అప్పుల్జెయ్యటం పంచాయితీ సుట్టూ తిరగడంతోటే సరిపాయె. ఇంక ఆడపిల్ల పెళ్లి గురించి ఆలోచించే వోపికెక్కడిది" అంటూ మీద పడింది.

ఆమెకు సర్ది చెప్పుకునే ఓపిక కూడా సన్నగిల్లి పోయింది పద్దయ్యలో. మాట్లాడకుండా వెళ్ళి బల్ల మీద ఒళ్ళు వాల్చేడు.

"ఎన్నన్నా దున్నపోతు మీద వానగుర్సినట్టే" అని తన పన్లో తను మునిగిపోయింది భార్య.

కాని యీ పోరు ఇంతటితో ఆగిపోలేదు. సంబంధం కుదిర్చేవరకూ అలా సాగుతోనే వుంది. తీరా సంబంధం కుదిరేక డబ్బు సమస్య...

మళ్లీ రాఘవయ్య తప్ప వేరే గత్యంతరం లేకపోయింది.

పద్దయ్య పేరు వినగానే తన పొలం పక్క పొలం, బదిలీ చేసుకొన్న రంగయ్య నోటూ- అన్నీ గుర్తుకొచ్చేయి.

పరుగెత్తుకొచ్చేడు.

* * *

"ఏం పద్దయ్యా" పలకరించేడు.

ఉలిక్కిపడ్డాడు పద్దయ్య. ఆలోచన్ల నుంచి ఆకస్మాత్తుగా తేరుకుని-

"తప్పయిపోయింది బాబయ్యా సెమించాల" అన్నాడు.

"ఏవిటది?"ఏమీ ఎరగనట్టే అడిగేడు రాఘవయ్య.

"తవర్ని యీదిలోకీడిసి నవ్వుల పాల్జేశాను" అన్నాడు తలొంచుకునే.

పకపకా నవ్వేడు రాఘవయ్య.

మరింత సిగ్గుపడిపోయాడు పద్దయ్య.

నవ్వి నవ్వి ఆయాసపడి తెములుచ్చుకుని-

"పిచ్చోడా, నన్ను నవ్వుల పాల్జేసేవాడెవడయ్యా. ఒకవేళ చేయాలని ఎవడన్నా అనుకుంటే, వాడే నవ్వుల పాలౌతాడు తెల్సిందా?"

తెలీడం ఏవిటి? అనుభవమే అయితేను-

పది నిముషాల పాటు మాటా మంతీ లేకుండా అలానే నిలబడిపోయాడు పద్దయ్య.

అంతకంటె యెక్కువ సమయాన్ని వృధా చేయటమూ రాఘవయ్య అభిమతం కాదు.

"ఇంతకూ, వచ్చిన పనేఁవిటో చెప్పేవు కాదు" అంటూ గుర్తు చేసేడు.

ఆ వచ్చిన పనేదో పెద్దదే అయివుంటుందనీ, లేకుంటే వూరికే క్షమాపణ చెప్పుకోడానికే వచ్చి వుండడని రాఘవయ్య లాంటి లౌక్యుడికి తెలీకుండా వుంటుందా?

"తఁవరికి తెలవందేముంది బాబయ్యా, యీసారి గూడా తఁవరే ఆదుకోవాలి" అంటూ చేతులు నలిపేడు పద్దయ్య.

"ఏఁవిటో అది?"

"అయిదుగు రాడపిల్లల పెళ్ళిళ్ళూ తఁవరిచేతుల మీదే జరిపించారు. ఇదే ఆఖరి పిల్ల. ఇదిగూడా తఁవరే....." అంటూ నీళ్లు నమిలేడు?

"పిల్ల చిన్నదిగా? అప్పుడే అంత తొందరేఁవిటి?"

"పిల్ల సిన్నదేగాని బాబయ్యా" అని కాస్సేపాగి మళ్ళీ -

"తఁవరికి సెప్పుకోక యింకెవరికి సెప్పుకుంటాగాని, పిల్ల శానా పెద్దపనే సేత్తందని యిన్నానండి"

ఆ విషయం రాఘవయ్యకు తెలీంది గాదు. ఒకవేళ ఆ అప్పు సమస్య ఒక కొలిక్కి రాకపోతే ఆ రెండెకరాలూ తన పొలంలో కలవకపోతే తురుపాసుగా యీ అస్త్రం తన చేతిలో పెట్టుకునే వున్నాడు. ఆ అవసరమే లేకపోయింది కాబట్టి తనకు తెలీనట్టే నటిస్తూ –

"అంతటి ఘనుడెవ్వడయ్యా" ఈ ఊళ్లో అలాంటి అప్రాచ్యపు పనులే జరగటానికి వీల్లేదన్నట్లు మాట్లాడేడు.

ఇక ఆప్రస్తావన ఆపుచేయటం మంచిదనుకున్నాడు పద్దయ్య.

తనకు అక్కరకు రాని సమస్యమీద సంభాషణ పొడిగించడం రాఘవయ్యకూ యిష్టం లేదు.

"ఎందుకు లెద్దూ, కడుపు చింపుకుంటే కాళ్ళ మీద పడ్తుంది" అని తుంచేశాడు.

కాస్సేపు మౌనం తర్వాత-

"ఇంతకీ నన్నేం చేయమంటావు?" అనడిగేడు రాఘవయ్య.

"ఆ రెండెకరాలూ ఎలాగూ తఁవరికే రాసేత్తన్నాగదండి బాబయ్యా. ఇంకున్నది ఒక యకరం. అది గూడ దాంతోబాటే రాయించేసుకుని యేదో తఁవకి తోసింది యిప్పించండి. ఆ పెళ్ళిగూడ అయిందనిపించేత్తాను"

ఏదో ఆలోచిస్తున్నట్లు నటించేడు రాఘవయ్య.

తర్వాత-

"మరేం లేదుగాని పద్దయ్యా, నీ ఆస్తంతా కాజేసానని లోకులు ఆడిపోసుకుంటారని భయంగా వుందయ్యా" అన్నాడు.

"బాబ్బాబు అలా అనుకోమాకండి. లోకులు కాకులు బాబయ్యా. ఎలాగన్నా కూత్తారు. నాకు అనుభవం అయింది గదండి.ఇప్పుడు తం‌వ సెయ్యిలా వెనక్కి తీసేసుగుంటే నా నే యేట్లో గల్సిపోవాల. సెప్పండి" అని అంగలార్చేడు పద్దయ్య.

"నిజమే అనుకో, కానీ- అంతా నీలా అనుకుంటారా చెప్పు. రేపు ఆ మాటే గనుక ఎవడన్నా అంటే ఇక వీధిలో తలెత్తుకుతిరగ్గల్నా?...."అని కాస్సేపాగి –

"హు... సర్లే...మనిషన్నతర్వాత కాస్త కష్టం సుఖం అంటే ఏవిటో తెల్సుకోవాలి. కష్టాల్లో వున్నప్పుడు ఇంక అవన్నీ పట్టించుకుంటూ కూర్చుంటే ఎట్లా.... సరేలే, ఏదో చూద్దాం-" అంటూ హడావుడిగా లోపలికెళ్ళిపోయాడు.

పెళ్ళి పనులన్నీ పూర్తయినట్టున్నాయి. కూలి డబ్బులుకోసం బిచ్చగాళ్లలా నిలబడి వున్నారు కూలీలు. వాళ్ళని చూడగానే వెన్నెముక చురుక్కుమంది పద్దయ్యకు. తనిక రైతుకాడు, కూలీ...

(అనామిక, ఏప్రిల్ 1979)